

รายงานผลการขับเคลื่อนกลไกสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่นำร่อง
จากการประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนกลไกสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่นำร่อง
วันพุธที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕
ณ โรงแรมคลาสสิก คามิโอ อยุรยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนกลไกสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่นำร่องผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยทันตบุคลากรจากศูนย์อนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และหน่วยบริการนำร่องในเขตสุขภาพที่ ๔ ผู้เข้าร่วมประชุมวางแผนการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในผู้ป่วยเบาหวาน แบ่งตามพื้นที่/หน่วยบริการ ดังนี้

พื้นที่/หน่วยบริการ	กิจกรรมส่งเสริมป้องกัน	กิจกรรมบริการ	การประเมินผล
ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> รณรงค์ให้ความรู้ผสม. และประชาชนเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของโรคในช่องปากกับผู้ป่วยเบาหวาน ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย หรือสื่อออนไลน์ เช่น Line Facebook ให้ทันตสุขภาพ และฝึกปฏิบัติแปร่งฟันแก่อสม. เพื่อให้สามารถดูแลอนามัยช่องปากตนเอง และให้คำแนะนำการดูแลช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในชุมชนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> อสม.คัดกรองปัญหาสุขภาพช่องปากและการเข้ารับบริการทันตกรรมผู้ป่วยเบาหวานด้วยข้อความ ๒Q ด้วยวาจา หรือผ่านเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เช่น จังหวัดปทุมธานีใช้แบบประเมิน ๒Q และจังหวัดนนทบุรีใช้แอปพลิเคชัน SMART อสม.ให้คำแนะนำ/ส่งต่อผู้ป่วยเบาหวานที่มีปัญหาในช่องปาก หรือยังไม่เคยรับบริการทางทันตกรรมในปีที่ผ่านมา รับการตรวจสุขภาพช่องปากที่คลินิกทันตกรรมในรพ.สต.หรือโรงพยาบาล 	<ul style="list-style-type: none"> สรุปข้อมูลจากการคัดกรองส่งให้หน่วยบริการ เช่น จำนวนหรือร้อยละผู้ป่วยเบาหวานที่ได้รับการคัดกรองด้วยข้อความ ๒Q หรือร้อยละผู้ป่วยเบาหวานที่พบปัญหาสุขภาพช่องปาก

พื้นที่/หน่วยบริการ	กิจกรรมส่งเสริมป้องกัน	กิจกรรมบริการ	การประเมินผล
		<ul style="list-style-type: none"> ติดตามดูแลผู้ป่วยที่รับกลับจากการรับบริการที่หน่วยบริการทุติยภูมิหรือตติยภูมิ 	
คลินิกเบาหวาน	<ul style="list-style-type: none"> ชี้แจงความสำคัญของการคัดกรองสุขภาพช่องปากและความรู้การดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานแก่บุคลากรสาธารณสุขในคลินิก เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยได้ จัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ร่วมกับการคัดกรองโรคเบาหวานประจำปี (annual screening) 	<ul style="list-style-type: none"> คัดกรองปัญหาสุขภาพช่องปากและการเข้ารับบริการทันตกรรมผู้ป่วยเบาหวานทุกคนด้วยข้อคำถาม ๒Q กรณีมีทันตบุคลากรเพียงพอ และสถานที่เอื้ออำนวย : ให้ความรู้จัดบริการตรวจสุขภาพช่องปากและวางแผนการรักษาที่คลินิก กรณีมีทันตบุคลากรไม่เพียงพอ และ/หรือสถานที่ไม่เอื้ออำนวย : ส่งต่อให้คลินิกทันตกรรมตรวจสุขภาพช่องปากและวางแผนการรักษา สร้างแรงจูงใจแก่ผู้ป่วยในการเข้ารับบริการทันตกรรม เช่น การได้รับบริการใส่ฟันปลอม 	<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลที่บันทึกผ่านระบบ ๔๓ แฟ้มได้สามารถติดตามผลการดำเนินงานผ่าน HDC ข้อมูลที่ไม่สามารถบันทึกผ่านระบบ ๔๓ แฟ้มได้ เช่น จำนวนหรือร้อยละผู้ป่วยเบาหวานที่ได้รับบริการคัดกรองด้วยข้อคำถาม ๒Q ควรทำข้อมูลสรุปแยก
คลินิกทันตกรรมในหน่วยบริการปฐมภูมิ	<ul style="list-style-type: none"> ให้ทันตสุขศึกษาและฝึกปฏิบัติแปรงฟัน เพื่อคงสภาพการดูแลช่องปากที่ดี จัดทำสื่อให้ความรู้ผู้ป่วยเบาหวาน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพช่อง 	<ul style="list-style-type: none"> ตรวจช่องปาก วางแผนการรักษาและให้บริการตามความเสี่ยงและส่งต่อคลินิกทันตกรรมในหน่วยบริการทุติยภูมิในกรณีเกินศักยภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลที่บันทึกผ่านระบบ ๔๓ แฟ้มได้สามารถติดตามผลการดำเนินงานผ่าน HDC ข้อมูลที่ไม่สามารถบันทึกผ่านระบบ ๔๓ แฟ้มได้ เช่น ระดับความรุนแรงของโรคในช่องปาก หรือ

พื้นที่/หน่วยบริการ	กิจกรรมส่งเสริมป้องกัน	กิจกรรมบริการ	การประเมินผล
	<p>ปากที่ส่งผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● เพิ่มช่องทาง fast tract หรือจัดช่วงเวลาให้บริการพิเศษ ● ประเมิน oral hygiene และติดตามดูแลต่อเนื่อง ● ติดตามดูแลผู้ป่วยที่รับกลับจากการรับบริการที่หน่วยบริการทุติยภูมิหรือตติยภูมิ 	<p>ร้อยละของผู้ป่วยที่มีสถานะช่องปากดีขึ้น ควรทำข้อมูลสรุปแยก</p>
<p>คลินิกทันตกรรมในหน่วยบริการทุติยภูมิ/ตติยภูมิ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้ทันตสุขศึกษาและฝึกปฏิบัติแปรงฟัน เพื่อคงสภาพการดูแลช่องปากที่ดี ● จัดทำสื่อให้ความรู้ผู้ป่วยเบาหวาน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปากที่ส่งผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด 	<ul style="list-style-type: none"> ● ตรวจช่องปาก ● วางแผนการรักษาและให้บริการตามความเสี่ยง ● บริการรักษาเฉพาะทาง เช่น การรักษาโรคปริทันต์ ● ให้ทันตสุขศึกษา เพื่อคงสภาพการดูแลช่องปากที่ดี ● ประเมินผลการรักษาและติดตามดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องในกรณีที่ต้องพบทันตแพทย์เฉพาะทาง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ข้อมูลที่บันทึกผ่านระบบ ๔๓ แฟ้มได้สามารถติดตามผลการดำเนินงานผ่าน HDC ● ข้อมูลที่ไม่สามารถบันทึกผ่านระบบ ๔๓ แฟ้มได้ เช่น การประเมินผลการรักษาโรคปริทันต์ (PSR score) ควรทำข้อมูลสรุปแยก
<p>สสจ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ประชุมชี้แจงแผนดำเนินงานในระดับจังหวัด ● สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานทั้งด้านส่งเสริม ป้องกัน รักษา ในชุมชนและหน่วยบริการ ● จัดเวทีพัฒนาศักยภาพบุคลากรร่วมดำเนินงาน เช่น อสม. ทันตบุคลากร ● ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทำแผนบูรณาการกับงานโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ● ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ● สรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมจังหวัด 		